

ושפחת עאבד והכלב גוצ'י, השבוע בביתם בנצרת צילום: רמי שלוש

יש כלבים שנובחים בערבית

סחל סטטוס בורגני: המשפחות הערביות כבר לא זכרות מכלבים ומוסיפות חבר לבית נעה שפיגל עמ' 19

נעה שפיגל

באחד הפרקים של הסדרה "עבודה ערבית", שיצר סייד קשוע, מנסה הערבי, אמג'ד, להבין למה הכלבים בבניין בו הוא גר בשכונה יהודית, נובחים דווקא עליו. "יש איזה קטע בין כלבים לערבים... ש... יכולים לזהות ריח של ערביים כים כאילו", מסביר במבוכה חביה רוב היהודי. אמג'ד מתעצבן: "מה הם משמר הגבול?" אבל משתכנע וחובש כיפה כדי לכלכל את הכלב. אולי הפרק הזה ייראה תלוש בעוד כמה שנים, שכן יותר ויותר משפחות ערביות מגדלות חיות מחמד בשנים האחרונות. רולא בסול מהמועצה המקומית ריינה, יודעת שיש מי שחושבים שהיא משוגעת, אבל זה לא מפריע לה להתאבל על בוצ'י, הכלב שלה שמת לפני כחודשיים. בכל יום ראשון עולה המשפחה לחלקת הקבר הקטנה בסמוך לבית הוריה בורזיה. בבית הוריה היו לנו כלבים. כשהתחתנת, ההורים של בן זוגי לא הבינו מה זה בעל חיים בבית", היא אומרת. כדי לשבור את ההתנגדות, לפני כארבע שנים היא הביאה לביתם כלב כמתנת יום הולדת. "היא כמוני, אוהבת בעלי חיים", אומרת בסול. ההתנגדות הראשונית של בן הזוג שאדי, נגוזה במהרה וליד דבריה, אפילו השכנים אהבו את הכלב: "כל פעם שהייתי מסתורית בבת אתו היו צועקים 'הנה בוצ'י, הנה בוצ'י'. הרגשתי מפורסמת". חסן עאבד בן 25 גר בשכונה

המזרחית (המוסלמית) בנצרת עם אמו ואחיו. האם, נסרין, התנגדה לכלב: "זה מלכלך, יש ריח ויש אורחים שלא אוהבים כלבים". התנגדותה נשברה כשכנה, וטרינר בהכשרתו, יבא מאוקראינה כלבת צ'או צ'או גועית שחורה, בשם סטי. מה היה קורה אם נסרין היתה מקבלת כלב מעורב מצער בעלי חיים? "אין סיכוי", היא אומרת.

סחל סטטוס

לדברי חסן, לרוב חבריו יש כלבים. "יש הרבה סטודנטים שגר רוב בחיפה ובתל אביב, ולמדו את זה שם. הם הבינו שמה שהם גדלו עליו זה לא נכון", הוא אומר. "בהתחלה ההורים לא אישרו חיות בבית. אבל כשמביאים גור הם מתאהבים בו, ובסוף הם אוהבים אותו יותר מאתנו". אין נתונים מדויקים על מספר חיות המחמד בחברה הערבית, אבל אפשר לקבל מושג ממספר הכלבים הרשומים במשרד החקלאות. בסה"כ לדוגמה, היו רשומים 29 כלבים בשנת 2012, ובסוף 2016 היו רשומים 121 כלבים. ברהט בדרום עלה מספרם של הכלבים הרשומים באותן שנים מ-24 ל-55, ובאבו סנאן, בו גרים נוצרים, מוסלמים ודרוזים, היו 36 כלבים רשומים ב-2012, ובסוף 2016 עלה המספר ל-108. לפי נתונים שהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה פילח חה לבקשת "הארץ", יש עלייה משמעותית במספר משקי הבית

בחברה הערבית כהם נרשמו הוצאות על בעלי חיים (החיות עצמן, מזון, וטרינר). ב-2012 דיווחו 8,800 משקי בית על הוצאות על חיות מחמד, כעבור שנה כ-14,300 משקי בית וב-2016 כ-18,700 משקי בית דיווחו על הוצאות בגין חיות מחמד.

ד"ר נוהד עלי, סוציולוג מהאקדמיה גליל מערבי ואוניברסיטת חיפה ויו"ר שותף לתחום ערכים יהודים ומדינה במוסד שמואל נאמן בטכניון, סבור

הכלב גוצ'י אוכל מצלחת חרסינה ושותה מים מסוננים, אבל גם משעשע את ילדי הגן

"סוגיית חיות המחמד משקפת את ההתפתחות של המיעוט הערבי הפלסטיני בישראל". בעבר, הוא אומר, כשהחברה עסקה בעיקר בחקלאות "לכלב היה תפקיד של רועה. גם החתול היה חלק מהנוף וציפורים שונות קיבלו חלק מהחברה הערבית הפסיקה להיות חקלאית כתוצאה פרולטריוזיה, חיות המחמד התחילו להיעלם". במקביל, הוא אומר, "בשנות ה-70 היתה התעוררות דתית, בעיקר בקרב המוסלמים. לפי פרשנות מסוימת של הקוראן חלק מחיות המחמד נחשבות טמאות, ובעיקר הכלבים.

ולכן כלבים במיוחד וחיות מחמד בכלל התמעטו עוד יותר בחברה הערבית. בשנים האחרונות, כחלק מהתעצמותו של מעמד הביניים ומתהליך הגלובליזציה, חיות המחמד חוזרות. לדעתו, הכלבים נהפכו גם לסמלי סטטוס והראיה היא שאנשים מחפשים כלבים גועיים יקרי ערך.

ועדיין, הוא אומר, "בחברה הערבית כלב אינו חלק מהמשפחה, ואין סיכוי שניתן לו שם בערבית, חלילה, כדי שלא יהיה שם דתי או של אדם מפורסם. זה לא מקובל". גם בכפר הנוצרי פאסוטה נראים כאחרונה יותר כלבים. לדברי תושב הכפר ג'קי חורי (ע"ת תונאי "הארץ"), "כלבים נראים יותר ויותר ברחובות הבתים ובשכונות. אני לא חושב שיש כאן עניין של מעמד אבל אולי חיקוי של טרנד מערבי, ולא תמיד בהצלחה". לדבריו, "לחלק מהאנשים זה הופך למטרד, בעיקר כשמדובר בכלבים גדולים. לפעמים הניכוח כלילה הן ממש מטרד. היו ימים שקולות של תנים ושועלים היו סוג של מטרד כלילה, היום זה כלבים".

כלב גננת

"בדת שלנו אסור לגדל כלב בבית, וגידלו אותנו לחשוב שזה לא נקי וזה לא מקובל", מסבירה אימאס עאבד, קרובת משפחה ושכנה של נסרין וחסן בנצרת. עם זאת, היא אומרת, כמו בכל דבר יש פרשנות לכאן ולכאן, והיא מזכירה סורה בקוראן המספרת את סיפורם של קבור צאט אנשים שישנו במערה מאות שנים, ואתם היה כלב. "לא כתוב רק שהכלב היה אסור, כתוב רק שישן אתם באותה מערה". היא ש"אנשים פחות דתיים היום". קרובתה, אנתסאר עאבד, שגרה בסמוך, נהפכה לבעלים של הכלב של בנה. הוא לא הסתדר עם הטיפול בו ואנתסאר, שעד אז גידלה רק חתולים, אימצה אותו. "כולנו התאהבנו בו", היא אומרת ונראה כי הכלב העונה לשם גוצ'י (על שם הבושם האהוב על אנתסאר) חי כמו מלך. יש לו בפינה שלו בבית קערת אוכל קטנה מחרסינה ולצדה כוס חד-פעמית ובתוכה מים מסוננים.

כשאבי המשפחה סמיר חזר מהעבודה ביום רביעי אחר הצהריים, גוצ'י לא היה פנוי לכוא להגיד לו שלום על אף פניות חוזרות ונשנות מצד סמיר, מפני שהיה עסוק באותה עת במשחק עם שני קרובי משפחה אחרים על הספות בסלון. כאשר אין איש בבית, מתארח הכלב בביתה של אימאס. אבל טעות לראות בגוצ'י סתם

כלב מפונק – מסתבר שהוא ממלא תפקיד מועיל בחברה. אימאס ואנתסאר שתייהן גונות בחינוך המיוחד ומפעם לפעם הן לוקחות אותו לעבודה. "זה נותן לילדים יחס מיוחד, זה משפיע עליהם מבחינה התנהגותית", הסבירה אימאס. "יש לי ילד שלא רצה לעלות על המגלשה בגן, אבל הוא ראה שגוצ'י עושה את זה אז מאז הוא משחק במגלשה. כשהם רואים את גוצ'י יושב בשקט, גם הם יושבים בשקט. זה מרתק".

גם חברו של חסן עאבד, ראמי עווי, לוקח את הכלב לעבודה. הוא ספר שגר בשכונת א-רום בנצרת. כאן נשמעות נביחות כמעט מכל בית, ולדברי חסן, מכיוון שמדובר בשכונה נוצרית, אחוז הבתים עם הכלבים גבוה יותר. אבל גם הוריו של עווי לא אהבו את הרעיון, לדבריו וטענו שאין מקום בבית. אחרי שהביא את הכלב, הוא אומר, "הם נשרפו עליו. היום, כשאני לא פנוי ואני בעבודה, אבא שלי מטייל אתו". בעודו מדבר, הט"ש צלצל ואלמו ביקשה לוודא שהכלב אתו במספרה. זה חצי שנה עווי מביא למספרה את טרוי, כלב בעל ממדים מרשימים, והלקוחות נאלצו להתרגל לתוספת השעירה. רובם, הוא אומר, "מקבלים את זה בכיף. אחרים מפחדים מחיות. אבל הוא מתורבת, ממושמע. במבט ראשון הוא קצת מפחיד, אבל אחרי שנכנסים ומלטפים אותו הכל עובר". מה יקרה אם יפגוש אשה שלא תאהב כלבים ותא-לץ אותו לבחור? "הכלב, מאה אחוז", הוא עונה בלי היסוס, "אין מצב שהיא תגיד לי ככה". לחליל ואימאן חדד מנצרת עילית לא היתה בעיה כזאת מפני שהם הכניסו לביתם כלב מיד אחרי החתונה. לפני שעברו לנצרת עילית הם גרו בכניון משותף בנצרת. לדברי חליל חדד "היתה בעיה עם חלק מהאנשים בסביבה בזמן הטיוולים. יש אצלנו חיי משוהו מפחיד וזה גורם לאנשים לפחד גם בתור מבוגרים".

ואכן, נראה שבחלק מהמקומות מות כלבים עדיין לא השתלבו לגמרי. בשכונה המזרחית בני צרת נדיר מאוד לראות כלבים בחוץ. במשפחת עאבד המורחבת מנצלים את חצר הבטון הפנימית הקטנה בין בני המשפחה לשחרר את הכלבים ולתת להם לשחק, אבל כשרוצים לעשות טיול של ממש, אומר חסן, נרשמים לנצרת עילית, שם גם יש פארק ייעודי לכלבים. האם הוא חושב שיום אחד יהיה גם פארק כזה בנצרת? "קודם שיהיה פארק כלבים בביתה של אימאס. אבל טעות לראות בגוצ'י סתם

הספר ראמי עווי והכלב טרוי (מימין); חסן עאבד והכלבה סטלה. לפי הסוציולוג נוהד עלי, בחברה הערבית כלב עדיין אינו חלק מהמשפחה צילום: רמי שלוש

